

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2017

GUJARATI SECOND ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER I

Time: 2 hours

100 marks

PLEASE READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY

1. This question paper consists of 9 pages. Please check that your question paper is complete.
 2. Read the questions carefully.
 3. Number your answers exactly as the questions are numbered.
 4. It is in your own interest to write legibly and to present your work neatly.
-

SECTION A

પ્રશ્ન-૧ નીચે આપેલો ગદ્ય વાંચી પ્રશ્નોના યોગ્ય જવાબ લખો.

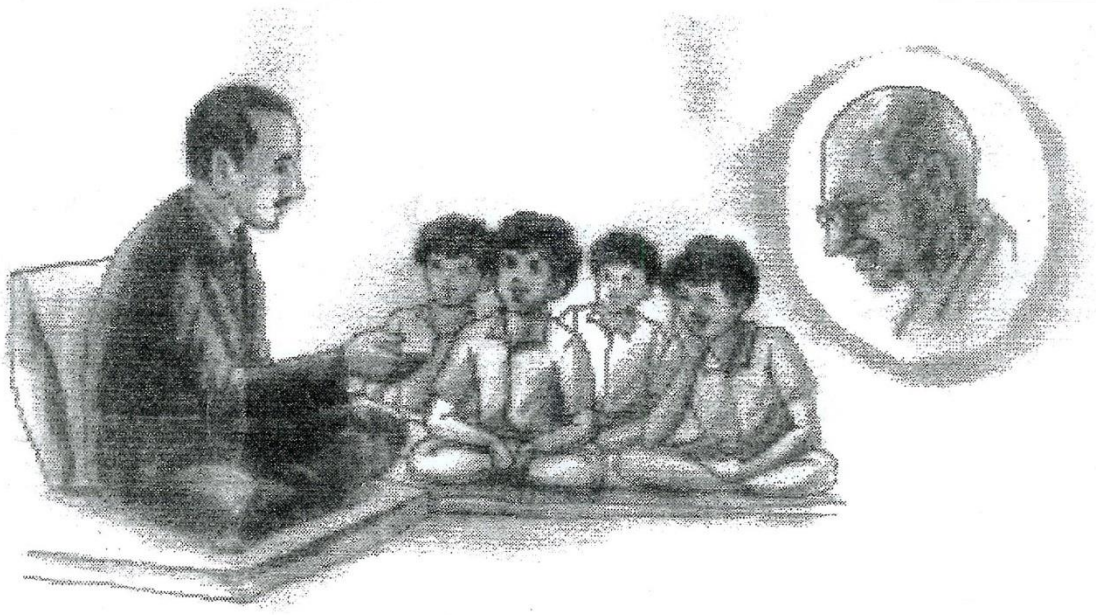
બાપુના બાળપણની, અભ્યાસની, લગ્નની, વગેરે વાતો તો એટલી જાણીતી છે કે તે હું તમને નહિ કહું. બેરિસ્ટર થઈને બાપુ આફ્રિકા ગયા ત્યાંથી આપણે આપણી વાતો શરૂ કરીશું.

શરૂઆતમાં તો બાપુએ આફ્રિકામાં વકીલાત ચલાવી અને સારું કમાયા પરંતુ તે સમય દરમિયાન એમના વાંચવામાં કેટલાંક સારાં પુસ્તકો આવ્યાં. આ પુસ્તકોએ તેમનાં જીવનનું પરિવર્તન કરી નાખ્યું. પ્રિખ્યાત અંગ્રેજી લેખક રસ્કિનના "અન ટુ ધી લાસ્ટ" નામના પુસ્તકે તેમના ઉપર ખૂબ અસર કરી અને એક દિવસે બાપુએ વકીલાતનો ધંધો છોડી દીધો.]દક્ષિણ આફ્રિકાના ડરબન શહેરથી દસેક માઈલ દૂર ફિનિક્સ નામના ગામમાં જમીન ખરીદી તેમણે આશ્રમ સ્થાપ્યો. આશ્રમ એટલે નિશાળ અને ઘર બંને સાથે. છોકરાઓએ ત્યાં જ રહેવાનું અને ત્યાં જ ભણવાનું. શરૂઆતમાં પરચીસેક છોકરાં જોડાયાં. તેઓ સૌ નિશાળમાં ભણતાં, ખેતરમાં કામ કરતાં અને એક છાપખાનામાં છાપવાનું કામ શીખતાં બાપુ પોપટિયું જ્ઞાન આપવા માગતા ન હતા. તેમનું શિક્ષણ પુસ્તકિયું શિક્ષણ ન હતું. પરંતુ જીવનમાં ખૂબ ઉપયોગી થઈ પડે તેવી શારીરિક, માનસિક અને ધાર્મિક કેળવણી તેઓ તેમના વિદ્યાર્થીઓને આપતા હતા. તેઓ વિદ્યાર્થીઓના ગુરુ ન હતા પણ બાપુ હતા.

દર રવિવારે આ નિશાળ અને છાપખાનું બંધ રહેતાં. તેથી સૌ વિદ્યાર્થીઓ તે દિવસે ત્યાંથી સાતેક માઈલ દૂર જળધોધના પર્યટને જતા. દર રવિવારની જેમ એક રવિવારે પણ પર્યટને જવાનું નક્કી કર્યું. સવારે જોયું તો આકાશમાં વાદળ ચઢી આવ્યાં હતાં; પણ નક્કી કર્યું એટલે જવું જ જોઈએ એવો નિયમ હતો. બાપુ સિવાય બધા વિદ્યાર્થીઓ ઊપડ્યા. પછી તો અદેખો વરસાદ તેમને છોડે ? સૌ બાળકોને ખૂબ હેરાન કર્યા અને સાંજે તેઓ સૌ આશ્રમમાં પાછાં ફરે તે પહેલાં તો અંધારું પણ થઈ ગયું.

અહીં બાપુને તેમનાં બાળકોની ચિંતા થઈ કે અંધારું થઈ ગયું તો ય બાળકો પાછાં કેમ ન આવ્યાં? બાળકોની તપાસ કરવા તેઓ અંધારામાં જ નીકળી પડ્યા. ગામથી થોડે દૂર બાપુને બાળકો મળ્યાં. બાપુને જોતાં જ બાળકો તેમને ભેટી પડ્યાં. બાપુએ બાળકોના વાંસા પર હેતથી હાથ ફેરવ્યો. બાળકોમાં એક બે નાનાં બાળકો હતાં. તેઓ ખૂબ થાકી ગયાં હતાં. વળી વરસાદ પણ વરસતો હતો અને જમીન લપસણી થઈ ગઈ હતી. તેથી બાપુએ તેમને વારાફરતી પોતાના ખભે બેસાડ્યા અને ચાલતાં ચાલતાં અલકમલકની વાર્તા કરી રસ્તો કાપી સૌ આશ્રમમાં હેમખેમ આવી પહોંચ્યાં.

અગાઉ જૂના જમાનામાં આવી જ રીતે સાંદીપનિ ઋષિ પણ પોતાના શિષ્ય કૃષ્ણ અને સુદામાને વરસતા વરસાદે જંગલમાં શોધવા નીકળી પડ્યા હતા. ખરા ગુરુ તો એ જ છે કે શિષ્યોને પોતાના બાળક સમાન ગણતા હોય.

આવા આ ગુરુ ગાંધીની ભણાવવાની અને શિક્ષા કરવાની તેમજ કામ કરાવવાની રીત વગેરે બીજા શિક્ષકો કરતાં તદ્દન જુદી જ હતી. એમને તો એક જ લગની લાગી હતી કે બાળકો આદર્શ માનવી કેમ બને ? એટલે તેઓ પોતાની દરેક બાબતમાં એવી કાળજી રાખતા કે બાળકને કંઈ પણ અન્યાય ન થાય.

એક દિવસ બાપુને ખબર પડી કે આશ્રમનો એક વિદ્યાર્થી જૂઠું બોલ્યો છે. જૂઠું બોલવું એ પાપ છે અને પાપ કરનારને સજા થવી જ જોઈએ. જૂઠું બોલનાર બાળકને બાપુએ મારની શિક્ષા કરી હોત તો થોડી વાર રડી બીજે દિવસે બાળક તે શિક્ષા ભૂલી જાત અને ફરી જૂઠું બોલત. એટલે બધાં બાળકોમાં બરાબર દાખલો બેસાડવા બાપુએ આશ્રમનાં તમામ બાળકોને એકઠાં કર્યા અને કહ્યું, "વહાલાં બાળકો ! તમારામાંનો એક છોકરો જૂઠું બોલ્યો છે એમ જાણી મને ખૂબ દુઃખ થયું છે. તે છોકરો જૂઠું બોલ્યો તેની શિક્ષા તરીકે હું આજે એક દિવસનો ઉપવાસ કરીશ." આ જાતની શિક્ષાની અસર સરસ થઈ; કારણ કે બધાં બાળકો બાપુને ખૂબ ચાહતાં હતાં અને પોતાની ભૂલ - પોતાના ગુના બદલ સૌના વહાલા બાપુને ઉપવાસ કરવો પડે એ કયા બાળકને ગમે ?

બીજી વાર આવો ગુનો બન્યો હોય એવું જાણવા મળ્યું નથી. કેવી અજબ બાપુની શિક્ષા ?

અઘરાં શબ્દો:

બેરસ્ટિર = વકીલ	વકીલાત = વકીલનું કામ
પરિવર્તન = ફેરફાર	પોપટિયું = સમજ્યા વિના ગોખેલું
પુસ્તકિયું = પુસ્તકથી મળેલું	લપસણી = લપસી પડાય તેવી
જળધોધ = વોટર ફોલ	અલક મલક = જુદી જુદી
પર્યટન = પ્રવાસ	હેમખેમ = સહીસલામત
છાપખાનું = પ્રિન્ટીંગ કરવાની જગ્યા	અજબ = નવાઈ લાગે તેવું

- ૧.૧ બાપુએ કયા લેખકનું પુસ્તક વાંચી વકીલાત કરવાનો ધંધો છોડી દીધો? (2)
- ૧.૨ બાપુએ આશ્રમ કયાં સ્થાપ્યો ? (2)
- ૧.૩ આશ્રમમાં બાળકો કયા કયા કામો કરતા હતાં ? (2)
- ૧.૪ બાપુ વિદ્યાર્થીઓને કેવું શિક્ષણ આપતા? (2)
- ૧.૫ વિદ્યાર્થીઓ રવિવારે કયાં ગયા હતાં ? (2)
- ૧.૬ પર્યટનમાં ગયેલા બાળકોને બાપુ કેવી રીતે આશ્રમે લાવ્યાં ? (2)
- ૧.૭ બાપુને શું લગની લાગી હતી ? (2)
- ૧.૮ જૂઠું બોલનાર બાળકને શા માટે બાપુએ મારની સજા ના કરી ? (2)
- ૧.૯ એક બાળક જૂઠું બોલ્યો એની બાપુએ શી સજા જાહેર કરી? (2)
- ૧.૧૦ બાપુએ સ્વીકારેલી સજાની બાળકો પર શી અસર થઈ? (2)
- [20]**

પ્રશ્ન- ૨

૨.૧. નીચે આપેલા શબ્દોના યોગ્ય સમાનાર્થી અર્થ શોધી લખો.

૨.૧.૧	અ. આકાશ	નભ	અમર	ઓટલો
૨.૧.૨	બ. દિવસ	ડિલ	દોઢ	દિન
૨.૧.૩	ક. શિક્ષણ	ભણતર	સજા	જમીન

(3)

૨.૨ નીચે આપેલા શબ્દોના યોગ્ય વિરોધી અર્થ શોધી લખો.

૨.૨.૧	ન્યાય	નાનો	અન્યાય	નેણ
૨.૨.૨	સરસ	ખરાબ	શાંત	ખાટું
૨.૨.૩	દુઃખ	દિવસ	સુખ	ધ્યાન

(3)

૨.૩ નીચે આપેલા વાક્યોમાં ક્રિયાપદનું યોગ્ય રૂપ બનાવી લખો.

જેમ કે – ગાંગુલીએ બોલને ફટકો (મારવું)
જવાબ : માર્યો

૨.૩.૧ બાપુના આશ્રમમાં પચીસેક છોકરાં..... (જોડાવું)

૨.૩.૨ તેની શિક્ષા તરીકે હું આજે એક દિવસનો ઉપવાસ
..... (કરવું)

૨.૩.૩ બાપુએ આશ્રમના તમામ બાળકોને એકઠા કર્યા અને
..... (કહેવું)

૨.૩.૪ એક બાળક જૂઠું બોલ્યો એ જાણી બાપુને ઘણું દુઃખ
..... (થવું)

(4)

૨.૪ નીચે આપેલી ખાલી જગ્યામાં યોગ્ય શબ્દ શોધીને
ખાલી જગ્યા પૂરો.

(પોપટિયું, ઉપવાસ, રવિવારે, ચિંતા)

૨.૪.૧ દર..... નિશાળ અને છાપખાનું બંધ રહેતાં.

૨.૪.૨ બાપુને તેમનાં બાળકોની..... થઈ.

૨.૪.૩ બાપુ..... જ્ઞાન આપવા માગતા ન હતાં.

૨.૪.૪ હું આજે એક દિવસનો..... કરીશ.

(4)

૨.૫ નીચે આપેલા વાક્યોમાં યોગ્ય વિશેષણ શોધી લખો.

૨.૫.૧ બાપુને એ વાત સાંભળી ઘણું દુઃખ થયું.

૨.૫.૨ શિક્ષા આપવાની બાપુની રીત કેવી અજબ હતી.

૨.૫.૩ બાપુના વાંચવામાં કેટલાંક સારા પુસ્તકો આવ્યા.

(3)

૨.૬ નીચે આપેલા વાક્યો કયા કાળના છે તે કહો.

ઉ.ત. આપણે દિવાળીમાં મળીશું. જવાબ: ભવિષ્યકાળ

૨.૬.૧ તેઓ વિદ્યાર્થીમાં ગુરુ ન હતા પણ બાપુ હતા.

૨.૬.૨ જુદું બોલવું એ પાપ છે.

૨.૬.૩ હું આજે એક દિવસનો ઉપવાસ કરીશ.

(3)

૨.૭ નીચે આપેલ ફકરામાં જોડણીની ભૂલો છે, તેને સુધારી ફકરો ફરીથી લખો.

ઘરનાં માજી, ગામના માજી; ગંગામાને કોઈ માજી કહેતું
કોઈ મા કહેતું, કોઈ દાદીમા કહેતું. તેમની ઉમર લગભગ સિત્તેર
વર્ષની, પણ એમના શરીરમાં ન મળે રોગ કે ન મળે આળસ.
માજી શવારે વહેલા ઊઠે. પાળી ભરે, કપરાં ધૂએ, તુલસીને પાની
પાય, આંગણું વાળી જૂડીને સાપ રાખે. દેવદર્શને જાય.

(10)

[30]

૨.૮ ચિત્ર વર્ણન: નીચે આપેલા ચિત્રને જોઈ પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૨.૮.૧ આ ચિત્રમાં તમે શું શું જૂઓ છો ? (3)

૨.૮.૨ આ ચિત્રમાં શેનું ઝાડ છે? આ કળ કાચું છે કે પાકું? (3)

૨.૮.૩ આ ચિત્ર વિશે તમારા વિચારો જણાવો. (3)

૨.૮.૪ નીચેનું વાક્ય સાચું છે કે ખોટું તે જણાવો.

આ ચિત્રમાં ડોશીમા ઝાડ નીચે બેઠાં છે.

(1)
[10]

60 marks

SECTION B

પ્રશ્ન-૩ નીચે આપેલ પદો પરથી કોઈપણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(Any Five)

૩.૧ બા બેઠી'તી રસોઈ કરવા લઈ એ પળનો લ્હાવો;
જટા બનાવી, ભભૂત લગાવી બચુ બન્યો ત્યાં બાવો.
“બમ બમ ભોલા અલખ નિરંજન હું છું ખાખી બાવો.
ભિક્ષા માટે આવ્યો મૈયા! ચપટી આટો લાવો.”

૩.૨ ના પાડી છે તમ તરફ કેં ફેંકવા માળીને મેં,
ખુલ્લું મારું ઉપવન સદા પંખીડા સર્વને છે;
રે રે તોયે કુદરતી મળી ટેવ બીવા જનોથી,
છો બીતાં તો, મુજથી પણ સૌ ક્ષેમ તેમાં જ માની.

૩.૩ રામ રાખે તેમ રહીએ ઓધવજી,
રામ રાખે તેમ રહીએ.
કેઈ દિન રહેવાને બાગ બગીચા,
તો કોઈ દિન જંગલ રહીએ
કેઈ દિન ભોજન શીરો ને પૂરી,
તો કોઈ દિન ભૂખ્યાં રહીએ.

૩.૧.૧ બચુએ શેનો વેશ લીધો? ક્યારે ? (3)

૩.૧.૨ બચુ બાવો બની શું બોલતો હતો ? (3)

૩.૨.૧ કવિએ માળીને શું સૂચના આપી છે ? (3)

૩.૨.૨ છો બીતાં તો, ...આ પંક્તિ વિગતથી સમજાવો. (3)

૩.૩.૧ મીરાંબાઈ ઓધવજીને શી સલાહ આપે છે ? (3)

૩.૩.૨ કોઈ દિન રહેવા માટે ને જમવા માટે શું શું હોય છે ? (3)

[5 × 3 = 15]

પ્રશ્ન- ૪ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ પાંચ)

(Any Five)

- ૪.૧ ખેડૂતના સુંદર જવાબ સાંભળી રાજાએ શું વચન માંગ્યું? (3)
- ૪.૨ રાજાએ ખેડૂતને શું ઇનામ આપ્યું ? શા માટે? (3)
- ૪.૩ ખલીફા ઉમરે ઝૂંપડીમા શો દેખાવ જોયો ? (3)
- ૪.૪ આ બનાવ પછી ઉમર જમતાં પહેલાં લાંબે સાદે શું પોકારી બોલતા ? (3)
- ૪.૫ બૌદ્ધ ભિક્ષુએ તાઓની ભેટનો અસ્વીકાર શા માટે કર્યો ? (3)
- ૪.૬ મઠના વડાની દ્રષ્ટિએ કોની ભેટ ચઢિયાતી હતી ? શા માટે ? (3)
- ૪.૭ બૌદ્ધ ભિક્ષુઓ શહેરમાં શા માટે આવ્યા હતા ? (3)

[5 × 3 = 15]**પ્રશ્ન- ૫. ફિલ્મ રીવ્યુ****“ તારે ઝમીન પર ” તમારા શબ્દોમાં ફિલ્મ રીવ્યુ લખો.****[10]****40 marks****Total: 100 marks**